

Upptäck naturen söder om Söder

Stockholms och Söderorts Naturskyddsföreningar

Upptäck naturen söder om Söder

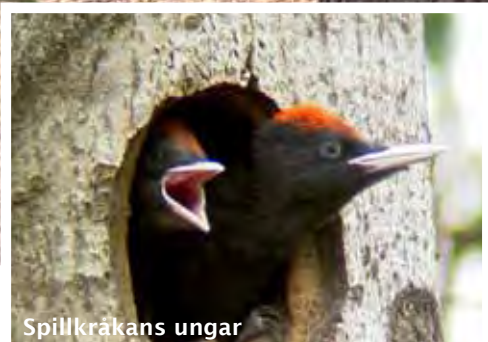

Det finns många spännande tätortsnära skogar i Stockholm. I denna folder som du håller i din hand visas fem av dem, alla belägna söder om Södermalm. De områden som visas är mycket värdefulla för stockholmarnas möjlighet till rekreation samt för stadens djur- och växtliv.

Tre av områdena ingår i Storstockholms gröna kilar, vilka löper från landsbygden in mot stadskärnan. Arstaskogen utgör den innersta delen på Nacka-Värmdökilen, och Majroskogen samt Fagersjöskogen utgör den nordliga delen på Hanvedenkilen.

1

Fagersjöskogen

Spillkråkans ungar

En promenad i Fagersjöskogen ger fina naturupplevelser i den varierande terrängen som bjuder på såväl porlande bäckar i ek- och hasselskog som trolsk granskog och spännande klippformationer. Storleken på 100 hektar gör denna tätortsnära skog mycket uppskattad och den har föreslagits som naturreservat men ännu (2010) har inget beslut tagits.

Skogen är belägen mellan stadsdelarna Fagersjö, Farsta, Hökarängen. Stora träd karakteriserar Fagersjöskogen och här finns t.ex. Stockholms största gran med över 3 m i omkrets samt aspar på runt 2 m i omkrets, vilket är ovanligt. Fågellivet är rikt med arter som t.ex. bofink, nötväcka och ringduva. Duvhöken häckar också och spillkråkan ger liv i skogen med sina trumningar om våren.

Det går lätt att sig runt med barnvagn eller rullstol tack vare ett fint elljusspår på 3 km. Innan Örbyleden fanns, som nu avgränsar skogen i norr, satt skogen ihop med Majroskogen och utgjorde ett magnifikt friluft-

Stockholms största gran

område. Planer har funnits på att knyta ihop dessa två skogar igen med en bred beväxt bro s k "ekodukt" till glädje för människor samt vilt i form av rådjur, hare, räv m m som lever i området.

Höga naturvärden förekommer generellt i skogen, ett exempel är Gökdalens våtmark i skogens nordvästra del där mindre vattensalamander, vanlig groda och åkergroda hittas.

Rävunge

2

Årstaskogen

Grovstammig tallskog

Duvhök

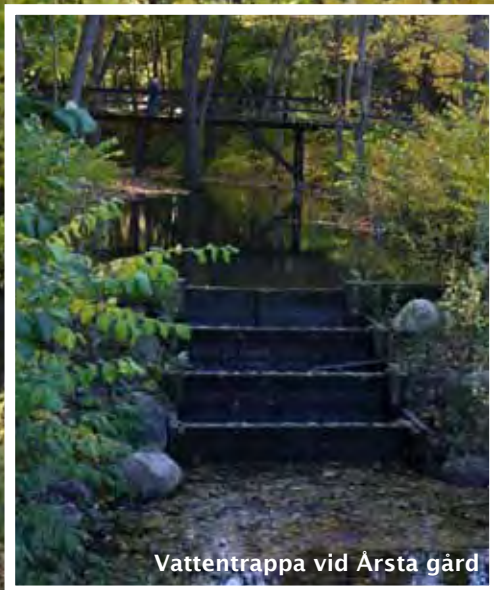
Årstaskogen och Årsta holmarna i Arstavi-
ken, de gröna skogarna och det blåa vattnet,
bildar stadens blå-gröna struktur med många
värdefulla naturtyper som grova gamla tallar,
naturstränder, ädellövbeklädnad och kulturhis-
toriska spår. Ett område för rekreation och
som spridningsväg för växter och djur. En
unik 'vildmark' mitt inne i stan!

Grovstammig tallskog är typisk för Årsta-
skogen och Årsta Holmar. Tallen var ett av de
allra första träd som kom in från söder när in-
landsisen drog sig tillbaka. De anpassade sig
till karga förhållanden, som här på Årstasko-
gens hällmarker. Nere på den mer mullrika
stranden däremot, växer gamla, höga tallar.
En del troligen över 300 år.

Duvhök som häckar i området kräver skog
med grova tallar för sina bon. Att en så stor
rovfågel som man förknippar med vildmar-
ken trivs i storstan gör duvhöken till en god
indikator på Stockholms naturvärden. Den är
en viktig skadedjursbekämpare. Stockholms
duvhökar tar ca 4000 stadsduvor per år.

Koloniträdgårdarna har stor betydelse för
social och ekologisk samverkan. Här kan man
njuta av odlande, blomsterprakt, skapande
och avkoppling. De är även viktiga sprid-
ningskällor för växter och djur. Humlor och
bin, våra pollinatörer, hittar här en jämn
tillgång på föda, även när det råder torka i
naturen.

Ädellövbeklädnad. I Årstaskogen finns två
områden med alm, lind, lönn, ek och ask.
Ädellövträden trivs på näringsrik mark
och finns idag på gamla kulturmarker t ex
före detta ängs- och hagmarker. De använ-
des i det gamla jordbrukssamhället, bla som
lövfoder och för sina olika virkesegenskaper.
Här i området och runt Årstaskogen bedrev
man jordbruk ända in på 1950-talet.

Vid Skanskvarnen finns ett flerskiktat ädel-lövbeklädnad och i slutningen under tvärbanan växer säl, hägg, oxel, hagtorn, rönn och asp, och många bärbuskar där fåglar och andra djur kan leta mat och få skydd. På mar-ken växer vanliga lundväxter som stinknäva, stinksyska, löktrav, nejlikrot, blekbalsamin och kirska. En liten grön oas mellan alla vägar och broar. Det andra området med ädel-lövbeklädnad finns vid Årsta gård vid en mycket vacker gammal bäckravins med en bäckfåra som mynnar i Årstaviken. Här låg gårdens kvarn.

Årsta gård har sina rötter från medeltiden. Den mest kända som bott här är Märta Helena von Schnell, Årstafrun, som i sina dag-böcker beskrev hur man levde sitt vardagliga liv. Vid bäcken hade hon en berså dit hon bjöd in trötta vandrare. Att natur och skönhet är avstressande, var känt redan då!

På **Årsta Holmar** finns lövskogar, fukt-löv-skog, våtmarker och Stockholms enda gung-fly, öppna marker, hållmark, grova träd och många döda träd. Från Årstaskogens strand

kan man se bävern simmande till sin hydda på holmarna, se och höra många av de fåglar som finns och häckar på öarna: duvhöken som jagar mat till sina ungar, näktergalen som sjunger värvällar och många fler som strandskata, skogsduva, svarthätta, gårds-myg, sparvhök, knölsvan, gräsand, vigg, stor-skrake, sothöna, strandskata, silltrut, gråtrut, sävsångare, rörsångare och sävsparv. Att här är så fågelrikt beror just på att holmarna har en så varierad natur och på att de lever ostörda.

3

Majroskogen

Stenknäck

Hassellund i Majroskogen

Majroskogen är, trots sitt läge mitt i söderort, en okänd tätortsnära skog för många. Belägen mellan stadsdelarna Svedmyra, Tallkrogen, Gubbängen och Bandhagen utgör skogen emellertid, med sin storlek på ca 64 hektar, ett mycket attraktivt rekreationsområde året om för hundägare, motionärer, skogsmullar, dagisgrupper och skolelever.

Den som besöker skogen erbjuds en stor variation av naturtyper. Fuktiga sprickdalar

bryter mot karga bergsryggar. Hällmarkstallskog dominerar men här finns även trädklädd myr med hjortron och tranbär, äldre blåbärsgrenskog, hassellundar med vätteros, alsumpskog, fina ekmiljöer, små grodkärr samt brandpräglad gammeltallskog – en mycket sällsynt naturtyp i dagens skogslandskap.

Namnet Majroskogen kommer av torpet Majro som en gång låg i skogskantens sydvästra del. Skogen är en typisk s.k. bondeskog vilket innebär att timmer och ved tagits ut för husbehov. Troligtvis har även boskap betat i Majroskogen.

Om våren är fågelkören imponerande. Förutom vanliga arter som t.ex. koltrast, större hackspett, nötskrika och ringduva finns här även lite sällsyntare fåglar som mindre hackspett och taltita. Kattuggla häckar vissa år och duvhöken är en regelbunden gäst. Den sällsynta och rödlistade kandelabersvampen

Gröngöling

Kandelabersvamp

är en annan av skogens många sällsyntare arter. Vanligare svampar finns i mängder och för den som gillar svampplockning är Majroskogen värt ett besök om hösten.

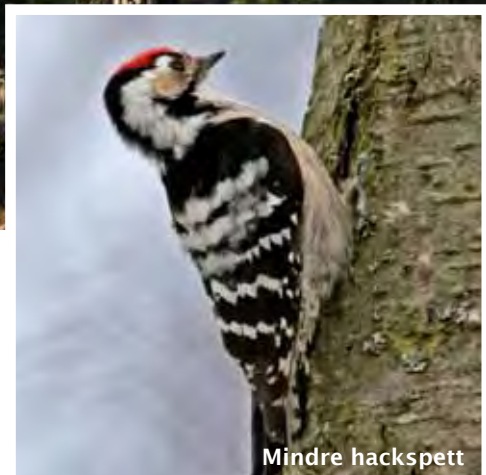
Naturvärdena i Majroskogen är genomgående höga i form av växt och djurliv vilket tillsammans med rekreationsvärdena talar för att Majroskogen bör avsättas som naturreservat.

Ekorre

4

Solbergaskogen

Mindre hackspett

både gröngöling, spillkråka och duvhök. Överhuvudtaget är Solbergaskogen en rik rast- och häckningslokal för fågellivet. I hjärtat av skogen finns ett större kärr som bubblar av hundratals lekande grodor under våren, det är ett uppskattat och välbesökt skådespel för skogens besökare. Grodkärret är ett av de få naturliga reproduktionslokalerna som finns kvar i stadens närhet.

Solbergaskogen är en liten kvarglömd gammelskog med riktig vildmarkskänsla, belägen mellan Älvsjö och Solberga. Skogen ligger idag inklämd mellan industrier och bostäder och har tidigare tillhört Solberga prästgård. Här möter en artrik naturskog med krumma martallar, kraftigt bärris och små vitmossekärr med rosling och skvatram. I väster finns en spännande, lövskogsklädd västbrant med lundkaraktär. Det är också ovanligt gott om hålträd i den gamla skogen vilket gynnar många fågelarter.

Mindre- och större hackspett häckar i Solbergaskogen men besökaren möter också

Vanlig groda

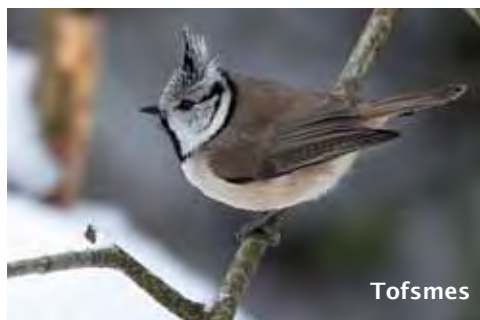

Nässelfjäril

Stigar löper genom skogen till glädje för alla besökande storstadsbor och skolor och daghem utnyttjar dagligen skogen för utevistelser. Området ligger längs en östvästlig höjdrygg med intressant geologi. Här finns bl.a flera jättegrytor. Från toppen av branten har man inte bara en magnifik utsikt över Långdalen och Älvsjö, här kan man också njuta av en rik fågelsång till fikakorgen och hålla koll på sträckande vårfåglar.

En rik förekomst av äldre träd och rödlistade arter (växter eller djur som är sällsynta eller hotade) har nyligen fått Skogsstyrelsen att uppmärksamma Solbergaskogen. Den rödlistade oxtungssvampen växer på gamla ekar i västbranten. Andra exempel på svampar som visar på höga naturvärden i skogen är taltickan och blomkålssvampen vilka föredrar tallar som är äldre än 150 år. Solbergaskogen har sådana kvaliteter i form av rekreationsvärden och naturvärden att naturreservat bör inrättas.

Tofsmes

Liljekonvalj

5

Älvsjöskogen

Nötskrika

En av Stockholms pärlor när det gäller tätortsnära skog är Älvsjöskogen. Gravfynd från brons-/järnålder visar att folk vistats i området sedan lång tid tillbaka och än i dag går den urgamla Göta Landsväg strax väster om skogen. Med sina totalt nästan 100 hektar utgör Älvsjöskogen ett centralt fäste för artrikedomen i Söderort och den är också ett mycket populärt besöksmål för alla som bor runt i kring. Skogen angränsar till Älvsjö i norr, Hagsätra i öster, Långbro i väster och Stuvsta i söder.

Södertörns sprickdalslandskap med sina djupa, granklädda, dalgångar och karga hållmarker återges mycket väl i Älvsjöskogen, som också ger ett väldigt varierat intryck. Lite speciellt i Älvsjöskogen är inslaget av grövre ek i sänkorna, ett minne från det att kor och hästar betade i skogen och gjorde den öppnare. Just eken har en stor biologisk mångfald knuten till sig där insekter, lavar, svampar och mossor och andra djur ingår.

Älvsjöskogen erbjuder två motionsspår i den västra delen av skogen. Det ena på 3,8 km och det andra på 1,8 km. Det kortare är

belyst. Fina naturupplevelser fås oundvikligen året om. Det större alkärret nära Älvsjö gamla idrottsplats sprudlar av liv i april när grodorna leker. I maj är fågelkören imponerande. Sångare och trastar m.fl. fåglar skapar en naturskön ljudkuliss. Duvhöken häckar i skogen och ses ibland på jakt mellan de högresta träden. Om vintern kan man stöta på kringflackande grupper med småfågel s.k. "meståg" bestående av bl.a. blämes, talgoxe, kungsfågel, tofsmes och trädskräpar. Väster om skogen kan man fortsätta sin promenad runt Längsjön.

Smultron

Tanken på att bilda naturreservat av den på många sätt skyddsvärda Älvsjöskogen har funnits sedan åtminstone början på 90-talet men har ännu (2010) inte genomförts. Eftersom järnvägen delar skogen mitt itu har likaså behovet av en bred beväxt bro en s.k. "ekodukt" efterfrågats länge så att djur och människor lätt kan ta sig över. I dag (2010) utgör järnvägen en betydande barriär.

Rådjur

Upptäck naturen där du bor!

Människor mår bra av att vistas i natur och att ha grönska nära sig. Forskning har visat att det sänker blodtrycket, minskar stress och förbättrar barns motorik och koncentration. Stadens grönområden är också viktiga eftersom de genererar ekosystemtjänster. Bland annat dämpar dessa buller, fångar upp farliga partiklar ur luften och minskar avrinningen av förorenat dagvatten.

Vi vill inspirera till naturupplevelser i området där du bor. De finns, närmare och lättillgängligare än man kanske tror. "Upptäck naturen söder om Söder" ingår i ett projekt inom Stockholms- och Söderorts Naturskyddsföreningar, Naturskyddsföreningen i Stockholms län samt Länsförsäkringar Stockholm, med syftet att informera om skyddsvärd natur i närheten av länets tätorter.

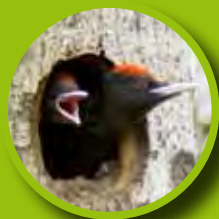
Naturskyddsföreningen är landets största natur- och miljöorganisation. Omsorgen om miljön är vår drivkraft och vårt mål är ett hållbart samhälle. Bli medlem! Ring 08-702 65 77 eller gå in på www.naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen
Stockholm

Naturskyddsföreningen
Söderort

Stockholms Naturskyddsförening
www.naturskyddsforeningen.se/stockholm-krets

Söderorts Naturskyddsförening
www.naturskyddsforeningen.se/soderort